

Grundlag, men utan laga förfall från nämndens eller valmännens sammanträde sig afhåller, böte jemväl fem Riksdaler Riksmynt.

§ 39.

De böter, som enligt denna arbetsordning kunna komma att utgifvas, böra, under inseende af två utaf Kammaren valde ledamöter, uppbäras och redovisas af den utaf Kammarens tjenstemän, talmannen dertill förordnar. Öfver dessa medel föres särskild förteckning, och skola de under riksdagen förvaras på sätt Kammaren finner skäligt föreskrifva. Nämnda förteckning intages uti protokollet vid Kammarens sista sammanträde; hvarefter medlen med utdrag af protokollet, utvisande deras sammanlagda belopp, ofördröjligen aflemnas till Statskontoret emot qvitto, som derefter bör Riksgälds-kontoret tillställas.

§ 40.

Besluter Kammaren ändring eller tillägg i denna arbetsordning, lände beslutet derom genast till efterrättelse.

J. Sjöberg.

N:o 2.

Af Herr von Troil: med förslag till åtskilliga bestämmelser, afsedda att införas i Riksdagens arbetsordning.

Riksdags-ordningens 5 § innehåller: "Lagtima riksdag kan ej utan egen begäran upplösas förr än den varit fyra månader tillsammans, derest icke Konungen, medan riksdagen är samlad, förordnar om nya val till båda Kamrarne eller den ena af dem."

Jemföres denna föreskrift med bestämmelsen i 23 §, att hvarje ledamot af Andra Kammaren undfår i dagtraktamente tio Riksdaler, hvilket dock ej må öfverstiga sammanlagdt ett tusen två hundra Riksdaler, så synes grundlagens *andemening* vara, att riksdagarne, som numera hvarje år återkomma, icke böra i längd öfverstiga fyra månader. Bestämd föreskrift, att riksdag *skall* efter denna tid avslutas, saknas dock; och vidtagas derföre icke redan ifrån början af den nya Riksdags-ordningens tillämpning alla de åtgärder, som äro möjliga till förenklade af

hittills följda tidsödande arbetssätt, så är det högeligen att befara, att riksdagens avslutande vid nämnda tid icke låter sig göra, huru mycket än båda statsmagterna skulle önska det.

Det är derföre, utan tvifvel, ett af den nu sammanträdande representationens viktigaste åligganden, att, genast och ifrån början af dess arbeten, söka införa all den skyndsambet i riksdagsförhandlingarne, som är möjlig. Åtskilliga af de stadganden, hvilka ifrån den gamla Riksdags-ordningen blifvit öfverförda i den nya, lägga visserligen hinder i vägen, att hos oss införa den snabbhet vid frågornas behandling, som i flera främmande representationer eger rum; men mycket kan dock, äfven med nu gällande former, vinnas genom antagande af en arbetsordning, hvilken, så vidt sig göra låter, inskränker det hittills rådande mångtalandet och det ännu värre mångskrifvandet.

Första villkoret att uppnå detta mål synes vara ett förändradt protokolls-föringsätt. Den gamla Riksdags-ordningens föreskrift, att Ståndens sekreterare skulle *allt* det, som föreföll och beslutades, *ordentligen* och *noggrant* uppteckna och för Stånden justera, har föranlett till det bruk, eller rättare missbruk, att ordagrant i protokollet införa hvarje talares yttrande. Den här af uppmuntrade talträngdheten har i ej ringa mån bidragit att uttänja förhandlingarne, och protokollen hafva vanligen först långt efter sammanträdenas slut, och sedan vederbörande talares yttranden blifvit af dem genomgångna, rättade — ja, understundom väsendtligen förändrade, kunnat justeras.

Lyckligtvis lägger den nya Riksdags-ordningen icke hinder i vägen att på annat sätt ordna protokollsföringen. Dess 76 § innehåller visserligen, att ur protokollet må vid justeringen, med Kammarens bifall och den talandes begifvande, uteslutas dennes uttryck och äfven öfverläggning, som deraf följt; men ingenstädes finnes antydning, att talarens anförande skall vara ordagrant i protokollet intaget. Tvärtom gifver den 82 § Kamrarne full rätt att deröfver besluta, då den stadgar, att de i Kamrarne förda protokoll och öfriga riksdagshandlingar skola af trycket utgifvas, de sednare fullständigt, och *protokollen i den mån Kamrarne, hvar för sig, förordna*.

Den nya representationen synes således vara fullkomligt oförhindrad att inrätta protokollsföringen såsom den lämpligast finner. För min del är jag öfvertygad, att, om protokollerna inskränktes till att af diskussionen endast upptaga hvilka ledamöter yttrat sig öfver en föredragen fråga, jemte en kortfattad framställning af innehållet samt ordalagen af hvarje ändringsförslag, hvaröfver Kammarne beslutat, så skulle dessa protokoll, med få undantag, kunna vid påföljande sammanträde justeras, och justeringen då med långt mera uppmärksamhet af Kammarens ledamöter följas, än förhållandet hittills varit.

På grund här af föreslås, att följande stadgande måtte i arbetsordningen införas:

Protokollen skola i möjligaste korthet upptaga: 1:o) hvarje ämne, som varit föremål för föredragning och proposition; 2:o) namnen på de ledamöter, som i öfverläggningen deltagit, och i hvad syfte desse yttrat sig; 3:o) de beslut som fattats, och, då omröstning egt rum, röstantalet *för* och *emot*; samt 4:o) de reservationer eller särskilda meningar, som det, enligt § 60, är hvarje ledamot obetaget att låta anteckna.

Deremot och då det utan tvivel är af intresse, ej blott för riksdagsmännen sjelfva, utan äfven för deras kommittenter och allmänheten, att erhålla en hastig öfversigt af riksdagsförhandlingarnes gång, likasom det utur historisk synpunkt kan vara af vigt att det hufvudsakliga af diskussionen blifver för efterverlden bevaradt, föreslås, att

erforderligt anslag beviljas i och för uppsättandet af en tidning, hvilken får till hufvudsaklig uppgift att, på det sätt och under den kontroll, Kamrarne finna skäl närmare bestämma, referera Riksdagens förhandlingar.

Då ingenting är mera oparlamentariskt, mera tidsödande och mera tröttar en debatterande församlings tålmod, än uppläsande af långa skriftliga afhandlingar, mången gång författade af personer, stående utom representationen, föreslås, att

skriftliga anföranden, med undantag af motioner, må ej i Kammaren uppläsas.

Hvaremot och då det är af vigt, att hvarje ändringsförslag, som framställes, må kunna klart uppfattas både af talmannen och af Kammarens samtliga ledamöter, det tillika torde böra föreskrifvas, att

förslag till ändring i föredragna Utskotts-betänkanden böra skriftligen uppsättas och, efter skedd uppläsning, till talmannen aflemnas.

Ingenting synes vara mera olämpligt, än det bruk, som insmugit sig vid våra föregående riksdagar, att afgifva motioner, uti hvilka, utan all ämnets närmare utveckling, och under förutsättning att vederbörande Utskott skall sysselsätta sig med utarbetning af motionärens, endast antydda, förslag, begäres ändring i den eller den syftningen af en gällande lag eller förordning. Af den Svenska Riksdagen bör hädanefter kunna fordras, hvad som inom andra representationer redan länge varit vidtaget, att den, som ingifver ett lagförslag, äfven må vara mäktig att ikläda detsamma en författningsenlig form. Om ett dylikt stadgande föreskrifves, befrias Riksdagen ifrån en mängd obetänkta motioner, hvaremot de, som afgifvas, ega långt mera utsigt att blifva uppmärksammade. Jag får med anledning häraf föreslå, att

förslag till ny, samt till ändring af gällande lag eller förordning, som af någon Kammarens ledamot väckes, bör af motionären fullständigt formuleras.

Till förekommande af förhandlingarnes uttänjande, finner man i främmande arbetsordningar åtskilliga bestämmelser, såsom till exempel, att, då diskussionen allt för länge utdrages, talmannen kan föreslå dess afslutning; att enahanda framställning kan göras af ett visst antal ibland Kammarens ledamöter, i hvilka begge fall beslut *genast* skall fattas, utan att öfverläggning derom får ega rum; att intet yttrande må, utan Kammarens bifall, utsträckas öfver viss bestämd tid; att hvarje talare skall yttra sig ifrån tribunen (talarestolen); att ingen må i samma fråga erhålla ordet mer än ett visst antal gånger o. s. v. Ehuru nyttiga dylika föreskrifter äro, skulle dock deras införande inom den Svenska riksförsamlingen, äfven der de icke strida emot Riksdags-ordningen, utan tvifvel ännu väcka allt för mycket motstånd, helst de icke äro hos oss tillämpliga, så länge votering verkställes med slutna sedlar, och denna votering sålunda erfordrar en tid, mången gång öfverstigande den, som behöfves för diskussionens naturliga afslutning.

I ett af ofvanuppräknade fall skulle dock redan *nu* en förändring kunna införas, nemligen i den hvarje ledamot af Riksdagen hittills medgifna rätt, att, huru ofta han det önskar, erhålla ordet. Allt hvad i detta hänseende billigtvis synes kunna fordras, är att tvänne gånger få yttra sig öfver hvarje särskild fråga; först för att utveckla den åsigt talaren hyser, och derefter för att till besvarande upptaga deremot gjorda invändningar. Jag tager mig därför friheten föreslå det stadgande, att

i hvarje fråga, som utgör föremål för särskild proposition, må ingen talare yttra sig mer än tvänne gånger.

Till de mest tidsödande riksdagsgöromålen torde utan gensägelse böra räknas verkställandet af alla de val, som det åligger Kammaren att förrätta. Under den långa tid, som åtgår för valedlarnes uppläsning och hopsummering, måste alla öfriga förhandlingar hvila. Denna olägenhet skulle dock lätteligen kunna förebyggas, om, såsom det i Danmark tillgår, öppnandet af valedlarne verkställdes af dertill särskildt utsedde personer, i något till Kammaren angränsande rum. Den anmärkning kan visserligen häremot göras, att de med detta arbete sysselsatte personer skulle för tillfället vara hindrade att deltaga i öfverläggningarne, men då ingenting bör kunna hindra den, som önskar uti diskussionen deltaga, att, med talmannens tillstånd, sätta annan ledamot i sitt ställe, och då, för den händelse en omröstning förekomme, uti hvilken den utsedda valnämnden vill deltaga, svårighet ej heller synes möta, att, under nödig kontroll öfver valedlarne, afbryta dessas uppläsning, synas så stora fördelar böra följa af en dylik föreskrift, att jag icke tvekar föreslå den bestämmelse, att,

då val af personer till Utskott, nämnder eller andra i Riks-

dags-ordningen bestämda ändamål, inom Kamrarne verkställas, skola valedlarne inför talmannen afgifvas, och af honom i för ändamålet bestämd urna eller låda nedläggas. Valedlarnes öppnande samt rösternas hopräknande kan, då talmannen så bestämmer, utan afbrott i Kammarens öfverläggningar, verkställas i något till sessionssalen gränsande rum, af vice talmannen eller den riksdagsman, talmannen dertill förordnar, med biträde af sex Kammarens ledamöter, hvilka *turvis*, efter den ordning de i Kammaren intaga, af talmannen dertill utses.

Valprotokollet, af ofvannämnda personer underskrifvet, uppläses under pågående eller vid början af nästpåföljande Kammarens sammanträde.

Om ofvan uttalade åsigter lyckas tillvinna sig godkännande, skola utan tvifvel förhandlingarne inom sjelfva Kamrarne derigenom betydligt förkortas. Men långsamheten af våra föregående riksdagar har varit lika mycket, om ej mer, att härleda ifrån Utskotts-betänkandenas uppställning och från den vidlyftighet, hvarmed de varit affattade. Utan något egentligt intresse för arbetets påskyndande, hafva de unga män, af hvilka Utskottens kanslipersonal varit sammansatt, och hvilkas naturliga önskan det varit att genom denna deras tjänstgöring blifva fördelaktigt kände, uppjudit hela sin förmåga, att på Ständernas bord kunna framlägga helgjutna afhandlingar, ofta med stilistisk skicklighet utarbetade, men vanligen motiverade med allt för stor omständlighet.

Detta fel bör dock icke endast tillskrifvas Utskotten och deras kanslier. Riks-Ståndens egna ledamöter hafva jemväl dertill bidragit. Mången riksdagsman har så älskat sin bekvämlighet, att han, i stället för att besvara sig med genomögnande äfven af andra handlingar, fordrat, att i Utskotts-betänkandet få på ett ställe återfinna allt, som med frågans historik och utveckling stod i sammanhang. Deraf dessa i Riks-Stånden ofta återkommande anmärkningar öfver ofullständig motivering, då ett Utskott någon gång vågat afvika ifrån den gamla vidlyftighets-slentrianen. Deraf detta ömsesidiga sträfvande, att gifva Utskotts-betänkandena form, snarare af genomförda akademiska afhandlingar, än af i sak kort sammanfattade utlåtanden.

Följden af detta mångskrifveri har varit, att en rundlig tid erfordrats för uppsättningen af hvarje mera omfattande Betänkande; att den sålunda tillkomna, digra afhandlingen understundom måst hela veckor hvila på Utskottets plenibord, för att lemna ledamöterna tillfälle att deraf taga kännedom; samt att tryckningen och utdelningen hos Riks-Stånden försenats i mån af arbetets vidlyftighet. Det mångordiga Betänkandet har gifvit anledning till lika mångordiga reservationer, och dessas författande och tryckning har åstadkommit en ytterligare tidsförlust.

Det är i sanning hög tid att genom bestämda föreskrifter göra förändring i sättet för uppställningen af de Betänkanden, som afgifvas ifrån *ständiga Utskott*, hvaremot mera frihet i detta hänseende synes böra lemnas de *särskilda Utskotten*, hvilka vanligen komma att tillsättas för behandling af en eller annan fristående, viktigare fråga. Såväl Kongl. Maj:ts Propositioner, som enskilde riksdagsmäns motioner, skola, enligt § 82 Riksdags-ordningen, så tidigt ske kan af trycket utgifvas. Att, såsom hittills skett, i Utskotts-betänkanden hufvudsakligen upprepa dessa handlingar, är derföre fullkomligen öfverflödigt. Riksdagens arbetsordning synes snarare böra innehålla ett hinder emot detta missbruk, och den bör tillika, i min tanke, bestämdt föreskrifva, att Utskotten skola så kort och sammanträngd som möjligt, affatta sina Betänkanden. Önskvärdt vore om dervid kunde tagas till förebild de utlåtanden, som afgifvas af kassationsdomstolen i Paris, hvilka ungefärligen uppställas på följande sätt:

Alldenstund (vu que) — — — — —

Alldenstund — — — — —

Alldenstund — — — — —

föreslås etc. etc.

Med anledning af hvad ofvan blifvit anfördt, får jag föreslå, att i arbetsordningen må intagas följande föreskrift:

I Betänkanden, afgifna af *ständiga Utskott*, skall, så vidt ämnets vikt det medgifver, all vidlyftighet undvikas. Näst efter Betänkandets rubrik hänvisas till nummer och pagina af den tryckta Kongl. Proposition eller de motioner, hvaröfver utlåtande afgifves. Endast hvad i dem blifvit *föreslaget*, men icke motiverna dertill, ej eller den diskussion, som vid remissen i Kamrarne möjligen egt rum, må i Betänkandet inflyta.

Utskottets egna skäl angifvas så kort och sammanträngd som möjligt, näst före det med indragna rader framställda förslaget.

Utskotts-betänkanden aflemnas till tryckning genast efter det de blifvit justerade.

Den skyndsamhet i ärendenas förberedande behandling, som är afsedd med ofvanstående förslag, skulle likväl i väsendtlig mån förfelas, om det blefve Utskottens enskilda medlemmar tillätet, att, hädanefter lika oinskränkt som hittills, begagna sig af reservationsrätten. Denna rätt är genom 48:de § Riksdagsordningen hvarje Utskotts-ledamot tillförsäkrad; men i afseende på formen för dess tillämpning, ega Kamrarne obestriddligen magt att besluta. Erfarenheten har ådagalagt, att reservationer mången gång afgifvits, i längd och vidlyftighet öfverstigande Utskotts-betänkandet. Behovet deraf har kunnat, om ej försvaras, åtminstone

förklaras under en tid då riksförsamlingen var sammansatt af fyra Stånd, vidt skiljda till ursprung och åsigter. Helt olika blifver förhållandet inom en representation bestående af två Kamrar, begge, ehuru på olika sätt, genom val utgångna ifrån folket, och hvilka säkerligen komma att stå i en nära beröring med hvarandra. Den långt utsträckt reservationsrätten är numera obehöfzig, och den skulle äfven vara i hög grad obillig, emedan den skulle gifva reservanten, med sin obegränsade motiveringsrätt, synbara fördelar öfver Utskotts-majoritetens kortfattade åsigter. Jag tager mig därför friheten föreslå antagande af följande stadgande:

Vill utskottsledamot, genom reservation, lemna Kamrarne del af sin skiljaktiga mening, bör densamma i största möjliga korthet affattas. Skola skäl afgifvas till det förslag som göres, böra de uppställas enligt de grunder, som för Utskotts-betänkanden äro bestämda.

De förslag, som här ofvan blifvit afgifna till vinnande af mera enkelhet i arbetssättet, röra uteslutande formen för Riksdagens förhandlingar. Jag utber mig att äfven få göra en annan framställning af mera omfattande beskaffenhet, en framställning, som kan sägas ingripa i Riksdags-ordningens anda, då den angår sättet för tillsättande af de viktigare Utskotten.

Fordna riksdagars erfarenhet har ådagalagt, att inom en representation, sammansatt af flera Stånd, hvilka i hänseende till politiska åsigter varit af väsendtligen olika karakter, tillsättningen af de viktigare Utskotten gemenligen burit prägeln af denna karaktersskillnad, så att hvarje Stånds Utskotts-ledamöter oftast blifvit uteslutande tillsatte inom Ståndets majoritet, utan inrymmande derstädes af representanter äfven för minoriteten. Följden deraf har varit, att i frågor, hvaruti meningsskiljaktighet egt rum, Adeln och Preste-Ståndets ledamöter ofta stått såsom en man emot Borgare- och Bonde-Ståndens, och att den aflagda sedeln ej sällan måst gifva utslag vid voteringar.

Man bör visserligen hoppas att den nya representationens båda Kamrar skola möta hvarandra med mindre stridiga åsigter i afseende på mången för fosterlandet viktig fråga, än förhållandet varit inom den gamla; men, ehuru båda utgångna ifrån folket, äro dock dessa Kamrar genom olika valsätt tillkomna, och det ligger i begreppet af hvarje tvåkammaresystem, att den Första Kammaren måste vara mera konservativ, på samma gång som den i afseende på Statens medel vanligen är mera gifmild, än den Andra. Olikhet förefinnes alltså äfven nu, och det vore därför i hög grad önskvärdt att man, redan ifrån början af de nya Utskottens samarbete, kunde förebygga ledamöternes gruppering, Kammare emot Kammarne, derigenom att valen till de Utskott, inom hvilka parti frågor vanligast förekomma — Konstitutions-, Stats- och Bevillnings-Utskotten — verkställdes så, att hvardera Kammarens minoritet blefve, i ungefärligt förhållande till dess talrikhet, i dem inrymd.

Detta

Detta mål kan lätteligen ernås genom införande äfven hos oss af de i Danmark ofta tillämpade, så kallade proportions-valen. Riksdags-ordningen lägger deremot intet hinder i vägen. Dess 37:de § föreskrifver att hvardera Kammaren skall till halfva antalet inom sig välja ledamöter i de ständiga Utskotten, *antingen omedelbart eller, om Kammaren så beslutar, genom elektor*; och det valsätt, jag vågar föreslå, är utan tvifvel att anse såsom omedelbart.

Detta valsätt bör dock, i min tanke, endast läggas till grund för tillsättandet af sådana Utskott, som i mer eller mindre mån hafva en politisk karakter. Hvad beträffar Banko-, Lag- samt i allmänhet särskilda och tillfälliga Utskott, i hvilka fack- och sakkunskap företrädesvis måste vara representerade, synas de lämpligast böra tillsättas genom elektor eller ock genom vanliga omedelbara val.

Med anledning af ofvanstående utveckling, får jag föreslå införande i Riksdagens arbetsordning af följande bestämmelser:

Val till Konstitutions-, Stats- och Bevillnings-Utskotten verkställas, omedelbart, på följande sätt:

Sedan, efter upprop, hvaröfver noggrann anteckning föres, Kammarens ledamöter nedlagt sina röstsedlar i en låda eller urna, uträknas det proportionstal, som kommer att ligga till grund för valförrättningen, på så sätt, att de afgifna röstsedlarnes antal delas med antalet medlemmar, som skola väljas. Det hela tal, som då med bortkastande af bråket uppkommer, utgör proportionstalet, och en hvar, som på sätt här nedan bestämmes, erhållit det deruti angifna röstetal, är behörigen vald.

Talmannen upptager röstsedlarne, en i sender, sedan de först blifvit behörigen omblandade, men uppläser endast det *främst* på hvarje sedel förekommande namn, hvilket antecknas. Röstsedlarne ordnas i mån som de blifvit upplästa, så att alla de, på hvilka samma namn *främst* blifvit nedskrifvet, läggas tillsamman. Då ett namn så ofta förekommit, att proportionstalet blifvit uppnådt, afbrytes uppläsningen. Röstsedlarne jemföras med anteckningslistan och, sedan riktigheten på sådant sätt blifvit styrkt, förklaras den, som sålunda erhållit det bestämda röstetalet, vald.

Derefter fortgår uppläsningen af återstående röstsedlar, med iakttagande deraf, att, så snart på någon af dem den redan valdes namn finnes *främst* uppfördt, utstrykes det, och nästa namn i ordningen anses såsom vore det *främst*

skrifvet. Så snart å nyo någon erhållit det antal röster proportionstalet utvisar, och rigtigheten af de antecknade rösterna blifvit på ofvan anförda sätt bekräftad, förklaras äfven han vald.

Efter enahanda grunder, och med iakttagande deraf att alltid de redan valdes namn, der de öfverst å valsedlarne förekomma, utstrykas, fortsättes valförättningen till dess samtliga röstsedlar blifvit genomgångna, eller det bestämda antalet personer blifvit valde.

Vid porportionsval erfordras icke att valsedlarne skola innehålla samma antal namn som personer, hvilka böra väljas.

Skulle, sedan valet på ofvannämnda sätt blifvit för rättadt, alla de personer icke vara valde, som med valförättningen afsetts, tillsättes återstoden på vanligt sätt genom omval, då röstsedlarne endast få upptaga så många namn, som erfordras för att fylla bristen, och då de personer, hvilka erhålla de flesta rösterna, anses valde.

Mine Herrar! Att i någon mån söka bidraga till förenkling af Riksdagens arbetssätt, har varit syftet med denna min motion. Vål har jag med glädje förnummit, att utsedde kommitterade längesedan erhållit det uppdrag, att i detta hänseende uppgöra ett förslag. Dess innehåll är mig dock obekant. Det upptager törhända mycket af hvad jag här påpekat, mycket som kan vara både ändamålsenligare och mera genomgripande; men det är äfven möjligt, att ett eller annat stadgande, som jag tagit mig friheten föreslå, der blifvit utelemnadt. I hvilket fall som helst vågar jag anhålla, att denna min motion må hänvisas till behandling af samma Utskott, som lærer få sig uppdraget att afgifva utlåtande öfver den af tillförordnade kommitterade uppgjorda arbetsordning, och att Utskottet må åläggas, att, så skyndsamt som möjligt, inkomma med sitt betänkande, på det att de åtgärder, som i denna fråga af Kamrarnes beslutas, redan under denna riksdag må kunna vinna tillämpning.

S. G. von Troil.
